

जलसंपदा विभागाच्या अखत्यारीतील पाटबंधारे
प्रकल्पाच्या देखभाल दुरुस्तीचे मापदंड सुधारीत
करणे व खोरेनिहाय जलदर निश्चितीकरीता
कार्यपध्दती ठरवणेसाठी समिती स्थापना करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- बिसिआ-२०१९/(१५३/१९)/सि.व्य.(धो)

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २३.०५.२०१९

संदर्भ :- १) शासन निर्णय क्रमांक. संकीर्ण २००७/(१३-०७११)/सि.व्य.(कामे), दि. २७/८/२०१३
२) म.ज.नि.प्रा.यांचे अ.शा.पत्र क्र.मजनिप्रा/२०१८/प्र व प मापदंड/३१६, दि. १८/८/२०१९

प्रस्तावना :-

पाटबंधारे प्रकल्पांच्या प्रचालन व परिरक्षण खर्चाची संपूर्ण वसूली परावर्तीत होईल याकरीता विविध प्रवर्गातील ठोक जलदर ठरविण्याची तरतूद मजनिप्रा अधिनियम २००५ च्या कलम ११(घ) नुसार आहे.

दर निर्धारणाच्या प्रक्रियेतील विविध टप्प्यांवरील लागणारा कालावधी विचारात घेता, मजनिप्रा कायद्यातील कलम ११ (घ) व ११ (प) नुसार ठोक जलदर निर्धारणाचे निकष (सन २०२०-२०२३) चे काम मजनिप्राकडून तातडीने हाती घेण्यात येत आहे.

यामध्ये प्रचालन व परिरक्षण खर्चाच्या मापदंडाचे स्थान महत्वाचे असून संदर्भ क्र. १ अन्वये निर्गमित केलेले सिंचन प्रकल्पांचे देखभाल दुरुस्तीसाठीचे अस्तित्वात असलेले मापदंड पुरेसे नसल्याचे सन २०१७ ते सन २०२० च्या दर निर्धारणाच्या वेळीच आढळून आले आहे. परिणामी मापदंड सुधारीत होण्याची आवश्यकता आहे.

जलसंपदा विभागाकडील पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल आणि दुरुस्तीचे मापदंड सुधारणा करण्याकरीता व खोरेनिहाय जलदर निश्चिती करण्यासाठीची कार्यपध्दती व दरपृथक्करण तयार करणेसाठी समिती गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

उपरोक्त विषयाबाबत धोरण ठरविण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

समितीची रचना:

१	कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर	अध्यक्ष
२	मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, पुणे	सदस्य
३	मुख्य अभियंता, कोकण प्रदेश, मुंबई.	सदस्य
४	मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद	सदस्य
५	मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, नाशिक	सदस्य
६	मुख्य अभियंता, “तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ”, जळगांव.	सदस्य
७	अधिक्षक अभियंता, नागपूर पाटबंधारे मंडळ, नागपूर	सदस्य सचिव

समितीची कार्यक्षमता:

- समितीने देखभाल दुरुस्तीचे प्रचलीत मापदंड, सार्वजनिक बांधकाम नियमावलीतील तरतूदी, दि. १७/११/२०१६ च्या शासन निर्णयातील तरतूदी, १३ व्या वित्त आयोगातील तरतूदी व क्षेत्रीय स्तरावरील अडचणी/कार्यपध्दती व इतर अनुषंगिक बाबी विचारात घेऊन खोरेनिहाय तसेच प्रकल्प घटकनिहाय सुधारीत मापदंड तयार करावे.
- एकात्मिक राज्य जल आराखड्यातही ७.१ पृष्ठ क्र. ११ नुसार ठोक जलदर निश्चितीसाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना आहेत. “Water Management Issues : Water rates shall be revised in order to

reflect true value of water and it shall be such that it will cover entire cost of O&M including establishment charges. RBA's shall formulate rate structure, including regional views, electrical charges, cropping pattern etc. The RBA shall submit rate to MWRRA for approval and MWRRA shall approve the Water rates, Cross subsidy shall be proper and there is necessity of linking water charges for irrigation to the produce from crop. In future, entire command area shall be handed over to WUA; hence they shall get enough revenue in order to perform their day-to-day functioning in a sustainable manner."

उपरोक्त खोरे निहाय जलदर निश्चितीची कार्यपद्धती व दर पृथक्करण निश्चित करणे.

- ३) म.ज.नि.प्रा.ची जलदर निश्चितीची प्रचलीत कार्यपद्धती तपासून त्यामध्ये सुधारणा सुचविणे.
- ४) शासन निर्णयाचा प्रारूप मसुदा सादर करावा.

अहवाल सादर करण्याचा कालावधी:

समितीने ३० जून, २०१९ पर्यंत शासनास अहवाल सादर करावा.

अहवाला समवेत सर्व शासन निर्णय व संदर्भ कागदपत्रे देखील सादर करावीत.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१९०५२३१६०३२७३२२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ.अ.कपोले)
शासनाचे उप सचिव

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक
२. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक
३. मा. मंत्री (जलसंपदा) (कृष्णा खोरे पाटबंधारे विकास महामंडळे वगळून) यांचे स्वीय सहाय्यक
४. मा. मंत्री (ग्रामविकास व जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक
५. मा. राज्यमंत्री (जलसंपदा) यांचे स्वीय सहाय्यक
६. महालेखापाल १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य , मुंबई/नागपूर
७. महालेखापाल १/२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य , मुंबई/नागपूर
८. प्रधान सचिव वित्त विभाग/नियोजन विभाग/आदिवासी विकास विभाग/ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
९. सचिव महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई
१०. सर्व कार्यकारी संचालक, जलसंपदा विभाग
११. स्वीय सहाय्यक, प्रधान सचिव (जलसंपदा) जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. स्वीय सहाय्यक, प्रधान सचिव (लाक्षेवि) जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. मुख्य अभियंता (पा) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग
१४. सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग
१५. स्वीय सहाय्यक, उप सचिव (सिंव्य)
१६. सिं.व्य.(धो)संग्रहार्थ.